מטמאין טומאת אוכלין די"ל הא ברטיבתא הא ביבישתא אבל ה"ר

שמעון מיינביל"א הקשה מהא דאמרי׳

בפ' בכל מערבין (עירובין דף כח.)

זרע גרגיר מתעשר וכו' על זרע

גרגיר למאי חזי שכן ראשונים שלא

היה להם פלפלין שוחקין אותו

ומטבילין בו את הצלי וא"כ כל שכן

פלפלין דעדיפי טפי ואפי׳ יבישתא

חייב במעשר וכיון דחייב במעשר

יטמא טומאת אוכלין וי"ל דודאי אותן

פלפלין שנשחקין וגובלין אותן במים

כעין שעושין לטבל בו לבר הנהו חזו

בעינייהו לאכילה וחייבין במעשר

ומטמא טומאת אוכלין אבל אותם

שלא נגבלו במים שנטחנו ונידוקו

כעפרורית בעלמה כעין שעושין לתת

לתוך הקדירה הנהו פטורין מן המעשר

דלא חזו לאכילה הכי ואין מטמא

טומאת אוכלין אי נמי י"ל דורע

גרגיר אינו חייב במעשר משום הא

מילתא לחוד שמטבילין בו ללי אלא

לאחר שחיקתו חזי למיכל נמי בעיניה

ומשום הכי חייב במעשר והא דנקט

התם ומטבילין בו ללי ולא נקט דאכלי

ליה נמי בעיניה משום דעיקר שחיקתו

כדי לטבל בו אבל פלפלין דאפי׳ בתר

שחיקתן לא חזו בעינייהו לא מחייבי

ועוד יש להקשות על ההיא מתניתין

דנדה והרי תבלין דחייבין במעשר

כדאמרינן פ"ק דחולין (דף ו.) ואם אמר לה עשי לי משליכי חושש לשאור

ותבלין שבה משום מעשר ומשום

שביעית ואין מטמא טומאת אוכלין

כדמוכח בהעור והרוטב (שם דף קכ.) דמפרש בגמרא מאי קיפה פירמא

ופריך אביי היא עלמה תטמא טומאת

אוכליו אלא מאי קיפה תבלין ומיהו

י"ל דחושש משום מעשר דקתני לא האי אלא אשאור אבל משום שביעית

קאי אתרוייהו דאפי׳ אוכלי בהמה יש

מהן שחייבין בשביעית כדמוכח במס׳

שביעית (פ״ח משנה א) ולא נהירא

לבפרק בכל מערבין (עירובין דף כט.) תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר

עוכלא תבלין וליטרא ירק ופי' רש"י

דקאי אאין פוחתין לעני בגורן אלמא

תבלין חייבין במעשר וי"ל שיש מיני

תבלין הרבה יש מהן דעיקרן לטעמא

עבידי והנהו פטורין מן המעשר ואין

CK:

הוא גופיה שבת איקרי דכתיב יתשבתו

שבתכם בשלמא רב פפא לא אמר כרב

אהא בר יעקב דקרא דכתיב בגופיה עדיף

אלא רב אחא בר יעקב מאי מעמא לא אמר

כרב פפא מיבעי ליה לכדתניא יועניתם את

נפשותיכם בתשעה לחודש יכול יתחיל

ויתענה בתשעה ת"ל בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד ימתחיל

ומתענה מבעוד יום מכאן שמוסיפין מחול

על הקודש ואין לי אלא בכניםתו ביציאתו

מנין ת"ל מערב עד ערב ואין לי אלא

יוה"כ °(ימים מובים) מניין ת"ל תשבתו אין לי אלא °(ימים מובים ישבתות) מנין ת"ל

שבתכם הא כיצד כל מקום שנאמר שבות

י (מכאן שמוסיפין) מחול על הקודש ותנא

דעצם עצם האי בתשעה לחודש מאי עביד

ליה מיבעי ליה לכדתני חייא בר רב מדיפתי

דתני חייא בר רב מדיפתי סועניתם את

נפשותיכם בתשעה וכי בתשעה מתענין

והלא בעשור מתענין אלא לומר לך יכל

האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב

כאילו התענה תשיעי ועשירי: אכל אוכלין

שאין ראוין לאכילה: יאמר רבא כם פלפלי

ביומא דכפורי פטור כם זנגבילא ביומא

דכפורי פמור מיתיבי יהיה רבי מאיר אומר

ממשמע שנאמר יוערלתם ערלתו את פריו

אָיני יודע שעץ מאכל הוא אלא מה תלמוד

לומר עץ מאכל עץ שמעם עצו ופריו שוה

מערבין (עירובין דף כט) ואע"ג דאמרינן עלה בפרק בכל מערבין משום דקתני בה חבלין ותבלין לאו בני אכילה נינהו היינו בלא מיקון לגמרי

שלריך חיקון קלת ולענין עירוב בעינן דחזי בשעת קניית עירוב מידי דהוה אחטין ושעורין דאין מערבין בהן וחייבין במעשר:

בערלה חייבין נמי במעשר וכיון שחייבין במעשר

ל) ר"ה דף ט., ב) [ל"ל שבתות בכתות], ג) [ל"ל שבתות

ימים טובים וכ"א בר"ה ט.

וכן ברי"ף ורא"ש], ד) [ל"ל

ה) ברכות דף ח: פסחים דף

ש) בנכות דף הו. פטרים דף סח: ר"ה דף ט., ו) ברכות דף לו:, 1) שם סוכה דף לה.

וע"ם וברש"י שם ול"עו.

ת) ברכות דף לו: ע"ש,

תורה אור השלם

לֶּכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה נַפְשׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה

בָּיבֶּיבֶּ לַחֹרֶשׁ בְּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם:

2. וְכִי תָבאוּ אֶל הָאָרֶץ. וּנְטִעְהֶּם בָּל עֵץ מַאֲכָל וַעְרַלְהָּם עָרְלָתוֹ אֶת בְּרֵיוֹ שָׁלִשׁ שְׁנִים יִהְיֶה

ָ לֶבֶם עֲרַלִּים לֹא יַאָבֵל:

ארץ אשׁר

כ. אָנֶץ צְגַשֶּׁוּ יא בְּמִסְבֵּנֻת תֹאבֵל בְּהּ לֶחֶם לֹא תָחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַּרְזֶל

הגהות הב"ח

(A) רש"י ד"ה תשבתו כו"לרבויי כל הענויים

לרנו" על ..... כדאמרן נריש פרקין דף

כו' התקן עלמך בתשעה כדי שתוכל להתענות:

תום' ישנים

אָשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַּ וּמֵהֲרֶרֶיהָ תַּחְצב נְח*שֶׁ*

ויקרא יט כג

דברים ח ט

שַׁבַּת שַׁבַּתוֹן הוּא

נא א מיי' פ״ח מהלי שביתת עשור הלי ו סמג עשיו לב טוש"ע או"ח

סי׳ תרח סעיף א: סיי תרם טעיף ט. גב ב מיי' וסמג שם טוש"ע או"ח סי

נג ג טוש"א או"ח סי׳ רסא :סעיף ב נד ד טוש"ע או"ח סי מרד סעיף א: נה ה מיי פ״ב מהל׳ לה משור המיזר

סמג לאוין סח טוש"ע או"ח סי׳ תריב סעיף ח: בו ו טוש״ע או״ח סי׳ רג סעיף ו: בו ז ח ט מיי׳ פ״ב מהל׳ שביתת עשור

טוש"ע או"ח סי" תריב כעיף ז: נה י מיי׳ שם טוש״ע שם :ס"ט בהג"ה

לעזי רש"י

. ליטוריג"א [ליטוארי"א]. אבקה רפואית ממותקת.

מוסף רש"י

כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב וגו'. והכי האמר לחדש לעינוי המחרת והרי הוא בעיני כעינוי ברכות ח:) והכי מה שאתם עושים במשעה דהיינו אכילה ושתיה אני קורא עינוי (פסחים סח:) וכיון דאכילתו עינוי חשיבה, כל דמפיש באכילה ושתיה טפי עדיף, דהא מדקאמר בערב על כרחך לא מקפיד אעינוי עה וכי קרי עינוי עה אכילה ושתיה בתשעה דידיה קרי עינוי (ר"ה מ.). כם פלפלי. כל דבר שאדם אוכל שלא מיקרי כסיסה כלככו (ברכות לו:) פטור. מכרח בערלה. דלא מימא מין ירק הוא מפני שהוא עץ שפל כמין רותם שאינו גטה מן הארן (טובה לה.). לא תחסר כל בה. ולמדך האי ען מאכל דאפילו פלפלי בכלל (שם).

רבינו חננאל תניא ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש, יכול בתשעה ת"ל בערב, אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה. הא כיצד יום, מיכן שמוסיפין מחול על הקדש. אין לי אלא שמוסיפין מחול על הקדש בכניסתו, ביציאתו מנין, ת"ל מערב עד ערב. וכז ימים טובים וכן שבת כיוצא בו דמוסיפין מחול

הא ברשיבתא הא ביבישתא. דיבישתא לא הויא מאכל ומהאי טעמא נמי אמרינן בכילד מברכין (ברסת דף לו:) דונגבילא יבישתא אינה טעונה ברכה: על הקודש ופשוטה היא. . והאי תנא [ד]דריש בעצם, האי קרא ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש מאי עביד ליה, מיבעי ליה לכדתני חייא כר. אכל אוכלין שאין ראויין לאכילה שתה משקין שאין ראוין לשתיה, שתה ציר או מורייס פטור. דייקינן מינה הא חומץ חייב ורבי היא, דתני חומץ משיב את הנפש. דרש גדל בר מנשה לית הלכתא כרבי. ואסיקנא הא דגידל אי שתה חלא [חי פטור אבל מזוג] חייב דאיעבד פטור אבל לכתחלה לא. א"ר יוחנן כס פלפלייא זנגבילא ביומא דכפורי פטור. אבל זנגבילא רטיבתא [חייב]. (דהיא) [האי] חמלתא דאתיא מבי הינדוי שריא ומברכין עליה בורא פרי האדמה. ת"ר אכל עלה גפנים פטור. לולבי גפנים שלבלבו מראש השנה. אם אכלז ביום הכפורים חייב כי לחיז הז וכאילו אוכל הז.

שהפלפלין חייבין בערלה. אין להקשות כמו שחייבין עינוי. על דבר אשר ענה את אשת רעהו (דברים כב): היא גופה שבת איקרי. ובלאו ג"ש נמי נפקא מיניה וביה דכיון דאיקרי שבת מטמא טומאת אוכלין כדתנן בפרק בא סימן (מה דף נ.) כל שחייב לענין עינוי הוה ליה כשבת לעונש ואוהרה: משבחו שבחכם. ומשבת במעשר מטמא טומאת אוכלין אלמה חניא החם נמנו וגמרו אין שבחון לא גמר דאיקרי שבת דאינטריך ליה לרבויי כל (4) הענין

כדאמר בריש פרקין (דף עד.) שבתון שבות אי נמי שבת שבתון היא לאו יומא איקרי שבת אלא הכי קאמר מנוח' מרגוע היא לכם והיכא נמי דכתיב שבת שבתון הוא לשון זכר אף לשון מנוחה הוא לשון זכר אבל יומא לא איקרי שבת להכי נקט תשבתו שבתכם יתירא דהוא גופיה איהרי שבת: מיבעיה ליה לכדתניה. לשחר ימים טובים ולא איום כפורים קאי: ותנה דעלם עלם. מדאילטריך למעוטי לתוספת החול מעונש ומאזהרה ממילא שמעינן דמוסיפין והאי ועניחם בחשעה מאי עביד ליה: כל החוכל ושותה וכו'. והכי משמע קרא ועניתם בתשעה כלומר התקן עלמד בתשעה כי שתוכל להתענות בעשרה ומדאפקיה קרא בלשון עינוי לומר לך הרי הוא כאלו מתענה בתשעה: כם פלפלין. אין זה יישוב הדעת שאין זה דרך אכילתו: מיחיבי וכו'. אלמא מאכל קרי ליה: שהפלפלין חייבין בערלה. מין אילן הוא: רטיבא. חזי למיכל: הימלחה. ליטוריג"ה שמפטמים בשמים כתושים בדבש: מבי הנדוחי. מארץ כוש: שריה. ואין בו משום בישולי נכרים שנאכל כמות שהוא חי ולא משום גיעולי נכרים דנותן טעם לפגם ומדקאמר אין בו משום בישולי נכרים ש"מ דרך אכילתו כשהוא חי: מר"ה עד יום הכפורים. אבל לבלבו הודם ר״ה כבר נעשו קשים ועץ בעלמא נינהו: משיב את הנפש. ומבטל את העינוי:

הוי אומר זה פלפלין ללמדך שהפלפלין חייבין בערלה ואין אָרץ ישראל חסרה כלום מוגו. נתנו בו מים להתיש כחו: שנא' נא תחסר כל בה ל"ק הא ברטיבתא והא ביבישתא א"ל רבינא למרימר והאמר רב נחמן ∘האי יהימלתא דאתי מבי הנדואי שריא ומברכינן עליה בורא פרי האדמה לא קשיא הא ברטיבתא מבי הנדואי שריא ומברכינן עלי קנים פטור הלולבי גפנים חייב "אלו הן לולבי והא ביבישתא ת"ר יאכל עלי קנים פטור גפנים אמר רבי יצחק מגדלאה כל שלבלבו מר"ה ועד יוה"כ ורב כהנא אמר כל שלשים יום תניא כוותיה דר' יצחק מגדלאה אכל עלי קנים

פטור ולולבי גפנים חייב אלו הן לולבי גפנים כל שלבלבו מר"ה ועד יוה"כ: שתה ציר או מוריים פטור: הא חומץ חייב מתני' מני רבי היא דתניא ר' אומר חומץ משיב את הנפש דרש רב גידל בר מנשה מבירי דנרש אין הלכה כרבי לשנה נפקי כולי עלמא מָזגו ושְׁתו חלא שמע רב גידל ואיקפד אמר אימר דאמרי אנא דיעבד לכתחלה מי אמרי אימר דאמרי אנא פורתא מובא מי אמרי אימר דאמרי אנא יחי מזוג מי אמרי: מתני' מטמאין טומאת אוכלין ובהנהו מיירי בהעור והרוטב (חולין דף קב.) ויש מהן דחזו לאכילה בעינייהו כגון בצל וקפלוט וכיוצא בהם פעמים שממבלין בהן הקדירה וכמו שבת דבפר' בא סימן (נדה דף נא:) והנהו חייבין במעשר ומטמא טומאת אוכלין ובהנהו איירי בפ"ק דחולין (דף ו.) ובבכל

מעלה עליו הכתוב באילו התענה תשיעי ועשירי. אם נלטוה, אבל עכשיו שלא נלטוה אפור הוא

נכך. ללמרך שהפלפלין חייבין בערלה. וח״מ כיון שחייבין בערלה הוא הדין במעשר, ואפילו הכי אין מטמאין טומאת אוכלין משתמין שונתמו מוכנין כדתניא בפרק בא סימן [נדה נא, ב], ואם כן הא אן כל שחייב במעשר מטמא טומאת אוכליו איו זה אמת. דהא איכא פלפלין שחיי בתעשו כדפרישית ואין מטמאין טומאת אוכלין. י"ל דררא ביק וייל מיירי ברטיבתא מיירי ברטיבתא כדאמריען הכא ואינהי מעמאי טומאר יא דפ׳ בא סימן די אין מטמאין מיירי ביבישתא. חין משמטון מייר שמעון מדחאמרינן בפ׳ בכל מערבין ןעירובין כח, אן וירק דחזי לאכילה, (מפי) [לפי ש]הראשונים שלא היה להם פלפלין שוחקין אותו ומטבלין בו (ליר מהאי) [ללי, ומהאי] טעמא (מחעשר) ויתעשרון פלפלין יבשין, טומאת אוכלין. ואומר רבינו

דשאני זרע גרגיר ששחקוחו גם הוא ראוי לאשול בפני עצמו, אבל פלפלין אין ראויין לאשרל בפני עצמן אלא לעיבול בעלמא. אבל קשה עוד לה״ר אליהו ברי יוסף וכללא הוא, והרי מבלין שחייבין במעשר כדמניא [פואלין ו, א] הטוסן לשכינמו עיסה (מעשר אש שהוא טוסן לה) [לאפוח וקדרה לבשל חושש לשאור וחבלין שבה משום מעשר ומשום שביעית] ואפילו הכי אין מטמאין טומאת אוכלין כדמניא בפרק העור והרוטב (שם קה, א) גבי מאי קיפה פירתא ותסקינן (ד)היטו חבלין דאין מנומא סוומא ואומר רפיני דשני מיני חבלין יש, דהא אפילו שבם אמרינן פרק בא סימן (נדה נא, ב) דאיכא דלטעמא עבידא ואיכא דלאו לטעמא עבידא. אי נמי אומר ה״ר אלחנן דמעשר קאי אשאור, וחבלין (ושפעמי׳) (אשביעית גרידתא) דאפילו אוכלי בהמה ניש) דחייבין בשביעית.